ISSN 2078–4333. Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. 2012. Випуск 30. С. 147–156
Visnyk of the Lviv University. Series International Relations. 2012. Issue 30. P. 147–156

УДК 327.58:303.01

ТИПОЛОГІЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ТЕОРЕТИЧНИХ КОНЦЕПЦІЙ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ У СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

Оксана Шамборовська

Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Січових Стрільців, 19, м. Львів, Україна, 79000, тел. (032)239-41-32,
e-mail:oxy228122@mail.ru

Проаналізовано теоретичні концепції дослідження етнонаціональних конфліктів у сучасних міжнародних відносинах. Зроблено спробу типологізувати та класифікувати усі розглянуті концепції.

Ключові слова: конфлікт, етнонаціональний конфлікт, теоретичні концепції дослідження етнонаціональних конфліктів, міжнародні відносини.

У сучасному світі дослідження етнонаціональних конфліктів набуло неабиякої актуальності. Це пов'язане з низкою нових чинників, дія яких чітко проявилася в політичному житті народів світу за останні півстоліття.

По-перше, кількість конфліктогенних етнонаціональних чинників невпинно зростає під дією таких всесвітніх процесів, як глобалізація, модернізація, масова міграція населення і т. д. По-друге, з другої половини XX ст. спостерігається ріст кількості насильницьких етнонаціональних конфліктів у всіх регіонах світу. По-третє, за останнє двадцятиліття, передусім після завершення «холодної війни», відбулися глибокі якісні зміни специфіки збройних конфліктів.

Усі перелічені чинники підштовхують науковців укотре повернутися до дослідження такого феномену, як конфлікт загалом та етнонаціональний конфлікт зокрема.

Традиції накопичення конфліктологічних ідей мають багатовікову історію. Перші цілісні концепції конфлікту виникли на зламі XIX – XX ст., однак і протягом попередніх століть провідні вчені та філософи людства пропонували своє бачення природи цього феномену, шляхів його попередження та розв'язання.

Конфлікти, що з'явилися разом з виникненням перших людських спільнот, представляли собою повсякденні явища і доволі тривалий період часу не були об'єктом наукового дослідження, хоча думки з цього приводу можна відшукати у найдревніших джерелах.

Враховуючи попередній науковий доробок, можна стверджувати, що конфлікт є поняттям багатофакторним і багатофункціональним. Здебільшого можна говорити, що конфлікт є неминучим, або ж навіть природним, що і має

© Шамборовська Оксана, 2012

стимулювати дослідників знаходити можливі шляхи виходу з конфліктних ситуацій. Як засвідчує історія, конфлікти відбувались, відбуваються і відбуватимуться у майбутньому, незалежно від регіону, країни чи державного устрою, де вони матимуть місце.

Отже, базовим визначенням поняття «конфлікт» вважатимемо таке: «Конфлікт – це процес, при якому суб'єкт А робить все можливе, щоб звести нанівець намагання другого суб'єкта – Б. Для досягнення мети суб'єкт А обирає будь-який спосіб дій, в результаті якого суб'єкт Б втрачає можливість досягнення поставленої ним мети».

Етнонаціональний конфлікт є своєрідним проявом конфліктної ситуації у суспільстві загалом. У зв'язку з цим у багатьох працях, присвячених вивченню етнічних проблем та конфліктів, зазвичай, роблять огляд основних концепцій конфлікту. Щоправда, автори по-різному класифікують ці концепції, дають їм власні назви, хоча існує декілька загальновизнаних етноконфліктологічних концепцій.

- Спроби класифікувати концепції дослідження етнічного конфлікту загалом і етнонаціонального зокрема мають довгу історію. На початку 1970-х років Р. Ле Вайн та Д. Кемпбелл у своїй праці, присвяченій проблемам етноцентризму та етнічного конфлікту, розглянули дев'ять популярних того часу теоретичних моделей досліджуваного феномену і запропонували об'єднати їх у дві групи концепцій:
- соціетальні концепції, які пояснюють такий феномен на рівні соціальної взаємодії;
- соціально-психологічні концепції, що здійснюють аналіз поведінкової реакції людини [7] .

Дещо згодом Д. Кемпбелл та М. Росс проаналізували ще декілька концепцій з незначним доповненням. Вони виокремили структурні концепції етнічних конфліктів, що базувалися на концепції конфлікту інтересів, та психокультурні концепції, що базувалися на двох важливих чинниках:

- індивідуальний рівень залучення особи до групових дій;
- культурний процес визначення групових інтересів, ворогів, страхів, загроз [15, p. 203–221] .

У подальшому М. Росс та Дж. Ротман розглянули можливість включення до цієї наукової парадигми теорії міжкультурної комунікації, яка набула популярності у 1990-х роках, та дійшли висновку, що ця теорія не є альтернативою двом базовим течіям в етноконфліктології. Автори вважають, що культурні відмінності та провали у міжкультурній комунікації не можуть бути причинами етнонаціональних конфліктів [16, p. 1] .

Запропонована типологія мала суттєве значення, оскільки в кожному з цих типів концепцій пропонують принципово різні виходи з конфлікту. Проте структурні концепції етнічного конфлікту зосереджено на результатах переговорного процесу, на втратах та вигодах сторін, на формуванні загальних інтересів і цілей. Психокультурні концепції орієнтують як учасників конфлікту, так і посередників власне на процес пошуку виходу з конфлікту.

Ця типологія концепцій етнічного конфлікту є, на наш погляд, однією з найбільш вдалих та дієвих. Однак, як і будь-яку іншу типологію, її не можна вважати єдино правильною, отож слід розглянути інші варіанти.

Типологія, запропонована Д. Лейком та Д. Ротшильдом, поєднала в одну теоретичну конструкцію концепції етнічності та концепції етнічного конфлікту. Кожній з трьох основних концепцій етнічності (примордіалізм, інструменталізм і конструктивізм) відповідає одноіменна концепція етнічного конфлікту [18, p. 5–6] .

Аналізуючи міжнародний вимір етнічного конфлікту, Д. Дейвіс, К. Джеггерс та В.Мур класифікували наукові підходи, поділивши їх на дві групи [13, p. 148–149].

У першому зроблено акцент на аналізі впливу етнічних конфліктів на позицію інших держав (А. Сурке і Л. Ноубл, Е. Шилз, М. Мідларскі, Д. Кармент та ін.) [2; 9; 10; 17, p. 130–145] .

У другому етнічний конфлікт розглянуто як конфлікт між етнічною групою і нацією-державою (Д. Горовіца, Т. Гурра, Б. Позен, К. Янг та ін.) [5; 6; 11; 14, p. 123–124]. У цих працях, на думку автора, не зроблено прямих спроб пов'язати конфлікт з діями інших держав у системі міжнародних відносин. Зазначимо також, що у багатьох аналізах конкретних ситуацій (case studies) не вказано чіткого взаємозв'язку між етнічними конфліктами та системою міжнародних відносин, хоча згадано дії певних держав, що підтримали ту чи іншу сторону у конфлікті.

Отже, визнаючи право авторів самостійно обирати можливі варіанти типології та класифікації етноконфліктологічних концепцій, відзначимо, що загалом їх можна об'єднати у дві основні групи:

- загальні етноконфліктологічні концепції, що намагаються виявити суть феномену;
- часткові концепції, що пропонують теоретичні моделі одного з типів етнічного конфлікту (зазвичай – етнополітичного).

У рамках двох наведених вище основних груп етноконфліктологічних концепцій ми можемо виокремити такі підгрупи. До атрибутивних концепцій можна зачислити ті концепції, котрі трактують цей вид конфлікту як невід'ємну частину історичного процесу, як явище, притаманне людському суспільству. У сучасній літературі ці концепції нерідко визначають як примордіалістські.

За своїм походженням це можуть бути як соціетальні, так і соціопсихологічні концепції. У цьому контексті зовсім несуттєвою є природа етнічних відносин і етнічних конфліктів, а суттєвим є той факт, що етнічні конфлікти розглядають не як інтелектуальний конструкт чи як механізм для досягнення позаетнічних цілей, а як реальність, що сягає своїм корінням у саму сутність людини і соціуму.

Серед багатьох варіантів такого трактування конфліктів можна виокремити такі:

- Історичний підхід в етнічній конфліктології. Розглядають етнічні конфлікти як найважливіший та невід'ємний компонент людської історії.

- Еволюціоністський підхід в етноконфліктології. Його прихильники вважають, що причини етнічних конфліктів містяться в постійно змінній етнічній стратифікації суспільства. Сюди можна зачислити прихильників статусних концепцій етнічного конфлікту. Статус етнічної групи може слугувати конфліктогенним чинником, зазвичай лише в умовах зміни етнічної ієрархії суспільства, коли виникають найсприятливіші умови для міжгрупового порівняння, етнічної мобілізації.

- Соціально-психологічний підхід в етноконфліктології. Прихильники цього підходу спираються передусім на методологію фрейдизму і неофрейдизму та стверджують, що джерела етнічних конфліктів гніздяться в психічній сфері, в індивідуальному та колективному несвідомому.

Антропологічний підхід у етноконфліктології налічує дві базові течії:

- культурно-антропологічну, прихильники якої виходять з того, що глибинні джерела конфліктів містяться в культурних особливостях народів, у їхніх ціннісних системах; відповідно, конфлікт, у випадку контакту двох і більше етносів, буде тим імовірнішим, чим більшими будуть культурні відмінності між цими етносами;

- соціобіологічну, в якій майже усі компоненти поведінки людини в етнічних конфліктах розглядаються як нормативні, тобто визначені природою людини; тут виявляється подібність у поведінці з тими видами і популяціями тварин, які мають складну соціальну організацію.

Провідне місце серед існуючих наукових підходів займають реалістичні концепції. Їхній реалізм полягає в тому, що мотивами участі людей в етнічних конфліктах визнають дві базові цілі: влада та матеріальні ресурси. Власне М. Бентон, котрий стояв біля витоків англо-американської етноконфліктології, розглядав етнічні конфлікти та зміни у міжетнічних стосунках як наслідок насамперед суперництва за ресурси [12, p. 24]. Цю позицію підтримував і Ф. Барт [1] .

Методологічною основою «реалістичних» концепцій є підхід, який можна визначити як «методологічний індивідуалізм». Реалістичні концепції етнічних конфліктів базуються на ідеях реалістичної чи постмодерністської традиції в етнології, яка трактує етнічність як вигідний інструмент для досягнення визначених цілей. Оскільки влада та багатство можуть належати тільки відносно невеликій групі людей (еліті), яка не здатна самостійно витримати виснажливої боротьби за свої власні інтереси, вона мобілізує неелітні маси для боротьби за ці інтереси. Чудовим інструментом такої мобілізації, на думку прихильників цієї концепції, є етнічність, яка дає змогу представити все у такий спосіб, що маси боротимуться за честь та достоїнство свого народу, за землі та пам'ять предків, а не за корисливі інтереси еліти. Ключовим терміном, який найбільш вдало розкриває суть реалістичних концепцій, стало словосполучення «етнічний» або «політичний антрепренер», тобто людина, котра маніпулює ідеєю етнічності.

Підтримуючи реалістичну школу в етноконфліктології, було написано чимало праць у рамках «case study»: дуже часто ці праці пропонують цікавий емпіричний матеріал. Зазвичай, не можна не погодитися з авторами таких

досліджень, за винятком одного: складається враження, що конфлікти такого типу – це явище, характерне тільки для кінця XX ст. Спроби залучення історичного матеріалу для розуміння сучасних конфліктів розглядають як елемент етнічного антрепренерства. З цього приводу Т. Галагер зазначає: «Найбільш важливим інструментом формування етнічної поляризації з трагічними наслідками у місцях змішаного розселення, як, наприклад, Боснія, стала маніпуляція історичним минулим. В умовах відсутності расових та лінгвістичних відмінностей між елітами... маніпуляція минулим відкривала для еліт можливість збільшення розколу між групами, що були суперниками. Минуле перетворилося на сучасний політичний ресурс шляхом відродження минулих зговорів, акцентуації зла, заподіяного в минулому, відстоювання історичних прав та формування стереотипних образів сусідніх народів. Популярності набула ідея, що люди несуть колективну відповідальність за зло, що скоїли представники їх нації в минулому. ЗМІ виявилися впливовим інструментом в розповсюдженні образу ворога серед населення» [4, p. 75].

Теоретичними варіаціями в межах реалістичної школи можна вважати такі напрями, як конструктивізм та інструменталізм. Ці дві концепції етнічного конфлікту відрізняються передусім ступенем визнання об'єктивності та етнічного характеру проблем, що лежать в основі цих конфліктів. Згідно з конструктивістським підходом, в основі етнічних конфліктів можуть лежати реальні, хоча й не обов'язково етнічні за своєю природою, проблеми. Етнічний конфлікт є наслідком та ознакою соціальної патології, дисфункції соціальних систем, наслідком реальних суспільних протиріч та катаклізмів, які соціальна група не в стані контролювати. Конструктивізм виокремлює конфлікти, що ґрунтуються на групових мотивах (тобто людина не переслідує власних інтересів), і тих, які ґрунтуються на особистих мотивах (зазвичай, матеріального характеру). Отже, етнічний конфлікт трактують як певну конструкцію, що складається з різних реально існуючих ліній суспільного розколу, які не обов'язково мають скластися в етнічний конфлікт, а можуть вилитися і в інші типи соціального конфлікту. При цьому у розвитку такого конфлікту, його ескалації значну роль відводять цілеспрямованій діяльності «антрепренерів».

Інструменталістська концепція етнічного конфлікту дещо жорсткіше наполягає на цілеспрямованому етнічному антрепренерстві, тобто свідомому залученню етнічного елементу в конфлікт для приховання його істинної природи, мотивів та цілей його безпосередніх учасників, розширення соціальної бази конфлікту.

Варіантом реалізму в етнічній конфліктології можна вважати концепцію інституціоналізму, яка у виникненні та еволюції етнічних конфліктів робить наголос на характері та стані суспільних, насамперед, державних інститутів у суспільстві. Це, на думку прихильників зазначеного напряму, відповідає на запитання, чому заклики до мобілізації етнічних антрепренерів у одних випадках знаходять відгук, а в інших – ні.

Особливе значення у цьому випадку має те, наскільки інституалізовані етнічні групи у певному суспільстві. Критичним для потенційної етнічної

конфліктності того чи іншого суспільства є період будівництва нації, коли вирішують питання про те, чи етнічність матиме характер політичного інституту та відповідно, чи етнічні групи виступатимуть суб'єктами політичного процесу з вимогами автономії та сепаратизму.

Найсильнішою стороною «реалістичної» школи в етноконфліктології, на думку її представників, є те, що цей напрям доволі переконливо пояснює вибух етнічної конфліктності власне у 1990-х роках. На їхню думку, в умовах, коли старий «соціальний контракт» вже розірвано, а нового ще не складено, з'являється можливість перерозподілу ресурсів, влади та власності на новій основі. Отож новою основою доволі вдало обрано етнічність. У деяких випадках ця основа, створена ще попередніми політичними системами, може розвивати конфлікт доволі швидко та набувати важких форм, а в інших – результати намагань етнічних антрепренерів будуть більш скромними, хоча і доволі значними.

Позиційна концепція етнічного конфлікту об'єднує низку концепцій, котрі трактують етнічний конфлікт як несумісні погляди у позиціях щодо досягнення етнічних цілей, інтересів та цінностей. Прихильники цієї ідеї розглядають етнічний конфлікт з різних позицій, хоча й визнають його і як доволі складний та багатокомпонентний процес, і як порівняно простий, навіть такий, що легко можна прилаштувати до моделей, близьких до «реалістичної» школи. Важливою стороною цієї моделі є сприйняття етнічною групою свого статусу в системі розподілу влади. Сильною стороною позиційної концепції етнічного конфлікту є питання сприйняття конфліктуючими сторонами свого статусу та можливість використання етнічними антрепренерами вже усталеного сприйняття та формування ними ж нового.

Найвидатнішим прихильником концепції дифузії можна вважати М. Маршалла. Ключовою антитезою концепції є проблема «безпека – небезпека». Ця концепція була відомою ще наприкінці 1970-х років, хоча використовували її здебільшого для аналізу міжнародних збройних конфліктів. На думку М. Маршалла, етнічні конфлікти є ознакою дисфункції соціальних систем, а первинним агентом соціальної дезінтеграції є відсутність безпеки. Розповсюдження небезпеки у просторі та часі через вже існуючу систему соціальних відносин спричиняє дезінтеграцію соціальної системи. Головним завданням для автора є пошук відповіді на запитання, як відбувається перехід від ненасилля до насилля у конфліктних ситуаціях.

Розглядаючи конфлікти як невід'ємний елемент політичного процесу, М. Маршалл приділяє головну увагу динаміці етнічного конфлікту, можливості попередження насильницького розвитку такого конфлікту. Політична поведінка соціальних груп в умовах сприйняття оточуючого соціального середовища як такого, що несе загрозу, чи такого, що не несе загрозу, є принципово різною. В умовах сприйняття спільної загрози групи обирають «кризовий метод» прийняття рішень, який характеризується ворожістю та готовністю до насильницької стратегії конфліктної поведінки.

Значну увагу М. Маршалл приділяє системному насиллю та системній дифузії. В зв'язку з цим предметом підвищеного наукового інтересу є затяжні конфлікти та регіони з затяжними конфліктами.

В умовах наростання загальної небезпеки етнічність слугує зручним захистом від невизначеності та фрустрації. А етнічне насилля, своєю чергою, є одним з найсерйозніших форм групового насилля і свідчить про крах суспільних структур, що покликані забезпечувати порядок у суспільстві [8] .

Специфіка цієї концепції полягає у тому, що вона представляє динамічну модель етнічного конфлікту, розкриває механізми трансформації етнічного конфлікту з однієї стадії у другу. Аналітичний потенціал цієї концепції пов'язаний з дослідженням механізмів ескалації етнічних конфліктів з ненасильницької в насильницьку форми та їхнім переходом у затяжну стадію.

Оригінальну концепцію етнічного конфлікту як лінгвістичного розвинув американський етнолог та конфліктолог Г. Форбс. Вчений вважає: досліджуючи етнічні конфлікти, ми фіксуємо свою увагу на тих стражданнях і втратах, що пов'язані з цими конфліктами. Проте для того, щоб зрозуміти природу таких конфліктів, потрібно абстрагуватись від таких асоціацій та зупинитися на значно простіших, ненасильницьких та буденних проблемах, з яких і розпочинається конфлікт.

Згідно з теорією Г. Форбса, сучасні етнічні процеси характеризуються збільшенням кількості етнічних контактів, і це тягне за собою два наслідки: з одного боку, ці контакти зменшують відмінності між етнічними групами, а з іншого – стимулюють усі можливі процеси щодо збереження цих відмінностей. Незважаючи на це, людям, які контактують, потрібно спілкуватись якоюсь однією мовою. Отож постає запитання: яка власне мова стане мовою спілкування? Кожна з груп намагатиметься, щоб представники іншої групи вивчали саме їхню рідну мову, і водночас намагатиметься перешкодити тому, щоб члени їхньої групи вивчали чужу мову.

Спочатку такі процеси не міститимуть ознак насильницьких дій. Ізоляція та субординація є головними складовими лінгвістичного конфлікту. Конкуруючі групи намагатимуться використати різноманітні стимули для мовної асиміляції, щоб зайняти найвигіднішу позицію у міжетнічних контактах. Метою кожної групи є прагнення примусити іншу сторону вивчити мову власної групи. Мовні відмінності використовують для привілейованого доступу до робочих місць, влади, освіти і т. п. Мовну стратифікацію використовують конкуруючі групи для підтримання соціальної стратифікації, і в таких умовах насильницький розвиток конфлікту, на думку вченого, є винятком, а не правилом [3].

Зазначимо, що етнолінгвістичному конфлікту у сучасній етноконфліктології приділяють недостатньо уваги, а лінгвістичні проблеми у ній розглядають як інструмент етнічного антрепренерства, отож концепція Г. Форбса є справді оригінальною з наукової точки зору.

Зазвичай, прихильники різних концепцій вказують, що не слід абсолютизувати запропоновані ними підходи, що інші теоретичні концепції

дослідження зазначеного феномену не є помилковими, а лише по-іншому трактують найважливіше і суттєвіше в етнічних конфліктах.

Перелічені вище концепції побудовані на різній методології дослідження етнічних конфліктів і на різному розумінні їхньої суті, причин, місця і ролі в суспільстві. Окрім цього, різні вчені застосовують різні методики вивчення конфліктів, тобто різні наукові засоби, їхнє поєднання і послідовність, що теж впливає на результати їхніх досліджень.

Отож постає запитання: чи можливо створити універсальну концепцію дослідження етнічного конфлікту загалом та етнонаціонального зокрема, яка б пояснила суть, природу і механізми цього явища у різні історичні епохи і в різних частинах планети, і яку можна було б використовувати як матрицю для реальних конфліктів й отримувати значимі наукові та практичні результати?

Досвід світової конфліктології дає на це запитання негативну відповідь. По-перше, така відповідь простежується вже в результаті використання методології та методики різних шкіл етноконфліктології. Деякі етноконфліктологічні концепції виявилися продуктивними при вивченні одних конфліктів, однак малорезультативними при розгляді інших. Було створено чимало теоретичних моделей, які так і не знайшли свого застосування при прогнозуванні, вивченні конфліктів та врегулюванні етноконфліктних ситуацій.

По-друге, соціокультурне середовище протікання цих конфліктів настільки різне, що розробка універсальної концепції є малоймовірною. Здебільшого етноконфліктологи намагаються спеціалізуватися на вивченні і поясненні конфліктів у якомусь одному регіоні, які визначають зазвичай на основі соціокультурних ознак.

По-третє, конкретні умови протікання конфліктів можуть відрізнятися навіть в одному і тому ж самому регіоні. Різними можуть бути і мотиви, і механізми участі у конфліктах різних прошарків етносу. Власне тому у працях з етноконфліктології чільне місце займає аналіз конкретних конфліктних ситуацій з дослідженням специфічних причин, чинників, умов і механізмів конфлікту.

Незважаючи на це, порівняльне вивчення етнічних конфліктів засвідчує, що в їхній еволюції простежуються подібні риси та етапи, і це дає підставу для виокремлення певних закономірностей. Окрім цього, також видається можливим створення аналітичних дослідницьких моделей, які б спростили дослідження етнічних конфліктів, що мали місце в історії, і, безперечно, ще відбуватимуться у майбутньому. Отож необхідно розробити універсальну модель вивчення певних типів конфліктів (етнонаціональних) з урахуванням найважливіших чинників: мотивів, інтересів, соціального статусу тощо. Враховуючи значний теоретичний доробок дослідників, можна говорити про особливу актуальність подальшого вдосконалення концепцій вивчення етнонаціональних конфліктів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Barth F. Ethnic Groups and Boundaries. - Boston: Little Brown, 1969.- 315p.
2. Carment D. W., James P. Wars in the Midst of Peace: the International Politics of Ethnic Conflict. - Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 1997. - 257p.
3. Forbes H.D. Ethnic Conflict: Commerce, Cylture and the Contact Hypothesis. – New Haven: Yale University Press, 1997. - 169 p.
4. Gallacher E., Worall S. Christians in Ulster 1968-1990.
5. Gurr T. R. Minorities at Risk: A Global View of Ethnopolitical Conflicts. - Washington DC: USIP Press, 1993.- 285p.
6. Horowitz D. Ethnic Groups in Conflict. - Berkeley, CA: University of California Press, 1985. - 697 p.
7. LeVine R., Campbell D. Ethnocentrism: Theories of Conflict, Ethnic Attitudes and Group Behavior. – New York & London, 1972. - 469p.
8. Marshall M.G. Third World War: System, Process and Conflict Dynamics. – Boulder: Rowman and Littlefild, 1999. - 398 p.
9. Midlarsky M. The Internationalization of Communal Strife. - L.: Unwin and Hyman, 1992. – 260 p.
10. Suhrke A., Noble L. Ethnic Conflict in International Relations. - N.Y.:Praeger, 1977. – 680 p.
11. Young C. The Politics of Cultural Pluralism. - Madison: University of Wisconsin Press, 1976. – 549 p.
12. Banton M. Ethnic groups and the theory of rational choice // Sociological Theories: race and Colonialism. - P.: UNESCO, 1980. – P. 24
13. Davis D., Jaggers K., Moore W. Ethnicity, Minorities and International Conflict // Wars in the Midst of Peace: The International Politics of Ethnic Conflict. - P. 148 – 149.
14. Posen B. The security dilemma and ethnic conflict // Brown M. E. Ethnic conflict and international security. - Princeton University Press, 1993. - P. 103-124.
15. Ross M. Ethnicity as an Enduring Factor in Urban Politics, in Pierre van den Berghe // Race and Ethnicity in Africa. Nairobi : East African Publishing House. – 1975. – pp. 203-221
16. Ross M., Rothman J. The Conflict, Management Implications of Major Theories of Ethnic Conflict. – Kandi, Sri Lanka, 1996. – P. 1.
17. Shils E. A. Primordial, personal, sacred, and civil ties // British Journal of Sociology. - 1957. - Vol. 8. - N. 1. - P. 130-145.
18. The International Spread of Ethnic Conflict / Ed. by D.A.Lake, D.Rothchild. – Princeton, NJ, USA, 1998. - P. 5 – 6.

Стаття надійшла до редколегії 25.10.2011 р.
Прийнята до друку 05.05.2012 р.

TYPOLOGY AND CLASSIFICATION THEORETICAL RESEARCH CONCEPTS OF ETHNONATIONAL CONFLICTS IN MODERN INTERNATIONAL RELATIONS

Oksana Shamborovska

Ivan Franko National University of Lviv,
Sichovykh Striltsiv St., 19, Lviv, Ukraine, 79000, tel. (032) 239-41-32,
e-mail:oxy228122@mail.ru

In this article the author analyses theoretical concepts of the research of ethnic-national conflicts in modern international relations. Here is introduced the typologization and classification of all concepts.

Key words: conflict, ethnic-national conflict, theoretical concepts of ethnic-national conflicts research, international relations.

ТИПОЛОГИЯ И КЛАССИФИКАЦИЯ ТЕОРЕТИЧЕСКИХ КОНЦЕПЦИЙ ИССЛЕДОВАНИЯ ЭТНОНАЦИОНАЛЬНЫХ КОНФЛИКТОВ В СОВРЕМЕННЫХ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЯХ

Оксана Шамборовская

Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Сечевых Стрельцов, 19, г. Львов, Украина, 79000, тел. (032) 239-41-32,
e-mail:oxy228122@mail.ru

Проанализированы теоретические концепции исследования этнонациональных конфликтов в современных международных отношениях. Типологизированы и классифицированы все рассмотренные концепции.

Ключевые слова: конфликт, этнонациональный конфликт, теоретические концепции исследования этнонациональных конфликтов, международные отношения.